

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Hokkanen, L., Aro, P. & Virkkula, M. 2023. Vastuullisuus tehdään todeksi arjen teoilla. Oamk Journal 30/2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023032332908>

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vastuullisuus tehdään todeksi arjen teoilla

23.3.2023 - Hokkanen Laura, Aro Päivi, Virkkula Minna

Vastuullisuus on tulevaisuuden kilpailutekijä matkailualalla. Vastuullisesti toimiva yritys on vetovoimainen työnantaja, arvostettu yhteistyökumppani, kiinnostava palveluntarjoaja ja tulevaisuuden suunnannäyttävä. Ympäristövastuun lisäksi on toimittava sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullisesti. Tulevaisuudessa vastuullisuus on yritystoiminnan ytimessä – etumatkaa saadaksean liikkeelle on syytä lähteä nyt, tavoitteellisesti ja askel kerrallaan.

Matkamessut pidettiin 18.1.–22.1.2023 Helsingin Messukeskuksessa (kuva 1). Ne ovat Pohjois-Euroopan suurin vuosittain järjestettävä matkailutapahtuma. Messuille osallistui yli 900 yritystä 70 maasta. Tapahtuman muodostivat matkailupalveluiden osto- ja myyntitapahtuma Matka Workshop Day, Matka ammattilaispäivä ja yleisöpäivät. Matkamessuille osallistui matkanjärjestäjiä, matkailualan yrittäjiä ja muita ammattilaisia, matkailualan etujärjestöjä ja organisaatioita, alan opiskelijoita, opetus- ja hankehenkilöstöä, sekä yleisöä. Kokonaisuudessaan tapahtumassa vieraili yli 50 000 kävijää. [1]

KUVA 1. Matkamessut ovat suurin matkailualan tapahtuma Pohjois-Euroopassa (kuva: Minna Virkkula).

[TUOKIO-hankkeen](#) tiimi osallistui [Matkamessuille](#) [2] tavoitteenaan saada uutta tietoa, verkostoitua, löytää kouluttajakontakteja sekä tavata muiden vastuullisuuteen liittyvien hankkeiden toimijoita. Tässä kirjoituksessa tuodaan esille puhuttelevia nostoja tapahtuman annista. Asiantuntijaluentojen teemat liittyvät laaja-alaisesti vastuullisuuteen, alan tutkimuksiin ja trendeihin. Pääpaino oli käytännön vastuullisuudella ja konkreettisilla vastuullisuusteoilla.

Hanketiimi oli myös kutsuttu Helsingin kaupungin messuvastaanotolle, jonka teemana oli Helsinki ruokamatkailukaupunkina, huomioiden muun muassa kestävyys alan yritysten näkökulmasta. Lisäksi tiimillä oli sovittuja tapaamisia aihealueen asiantuntijoiden ja muiden hanketoimijoiden kanssa.

Messukeskus ja Matkamessut vastuullisena tapahtumajärjestäjänä

Messukeskus on Suomen ensimmäinen tapahtumajärjestäjä, joka on saanut kansainvälisen GOLD Excellent -tasoisin [SHORE-turvallisuussertifikaatin](#) [3]. Sertifikaatissa huomioidaan riskienhallinta ja johtamisjärjestelmä, omaisuuden suoja, kävijöihin ja vierastapahtumien järjestäjiin liittyvät kysymykset, turvallisuus ja kriisinhallinta sekä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaaminen.

Matkamessuilla tuotiin esille myös messukeskuksen oma vastuullinen toiminta: Messukeskuksen tarjoamasta ruuasta 85 prosenttia on lähellä tuotettua ja jätteistä hyötykäytetään 99 prosenttia. Tavoitteena on olla 110 prosenttisesti hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Lisäksi esiin nostettiin Messukeskuksen tulo- ja työllisyysvaikutukset sekä vastuullisuusteema Matkamessujen ohjelmassa, kuten Sustainable Square -ohjelmalava (kuva 2) ja vastuullisuuskilpailu.

KUVA 2. Sustainable Squarella keskityttiin vastuullisuusteemaan (kuva: Minna Virkkula).

Matkalle hyvällä omalla tunnolla

Kestävää matkailua ja alan ympäristötietoisuutta edistävän Going Green Oy:n edustaja puntaroi puheenvuorossaan matkailun hyötyjä ja haittoja, jossa oleellista on ymmärtää niiden suhde toisiinsa. Vastuullisempi matkailukulttuuri suosii esimerkiksi lähelle, maitse ja pidemmäksi aikaa kerralla suuntautuvia matkoja. Tärkeää on energian, veden ja luonnonvarojen säästäminen kohteessa sekä ympäristövaikutusten tunteminen.

Kestävään matkailuun liittyy myös vastuullisesti ja paikallisesti tuotettujen palveluiden ja tuotteiden valitseminen sekä alueen kulttuurin tunteminen ja kunnioittaminen. Lisäksi sertifikaatin omaavan palvelun valitseminen ja kompensoidessa sertifikoitun hankkeen valinta auttavat matkustamaan hyvällä omalla tunnolla.

Vastuullisuuskilpailu nosti esiin konkreettisia vastuullisuustekoja

Matkamessujen vastuullisuuskilpailu tarjosi käytännön esimerkkejä yritysten vastuullisuusteosta. Lähes 30 osallistujasta finaaliin oli valittu viisi yritystä, joissa vastuullisuutta oli lähestytty laaja-alaisesti ja innovatiivisesti esimerkiksi paikalliset raaka-aineet, kiertotalous, yhteisöllisyys tai ilmastokriteerit huomioiden [4].

Kilpailun finalistit olivat: matkailu-, ravintola- ja vapaa-alan palveluita tarjoava [Kasnäs](#) [5], lomakylä [Hawkhill](#) [6], [Ikaalisten matkatoimisto](#) [7], [Huskytila Bearhill](#) [8] ja [Saimaa Canoeing](#) [9]. Näistä kolme ensimmäistä korostivat ennen kaikkea ympäristövastuuta. Hawkhill painotti pitchauksessaan tekoja puheiden sijaan, vastuullisuustyön aloittamista nyt ja vastuullisuutta kilpailuetuna. Huskytila Bearhill nosti esiin koirien hyvinvoinnin ja sen esittelyvideo oli ihastuttava.

Kilpailun voittaja Saimaa Canoeing (kuva 3) erottui heti joukosta. Yritys järjestää kanoottiretkiä Saimaalla ja on ottanut paikalliset toimijat vahvasti mukaan. Se vuokraa rantapaikkoja ja mökkejä alueen toimijoilta ja asukkailta. Yritys pyrkii edistämään sekä alueen hyvinvointia että aiheuttamaan mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle ja alueen ihmisille. Tuomaristo korosti hyödyn jakautumista koko yhteisölle, toiminta-alueen elävöittämistä ja sitä, ettei jokamiehen oikeuksia käytetä väärin. Yritystä pidettiin erinomaisena esimerkkinä uudistavasta matkailusta, jossa hyödyntämällä olemassa

olevaa infrastruktuuria ja yhteisöllisyyttä jätetään ympäristö parempaan kuntoon kuin aiemmin [4].

KUVA 3. Vastuullisuuskilpailun voittajan Saimaa Canoeingin pitchauspuheenvuoro (kuva: Minna Virkkula).

Globaalit kuluttajatrendit kertovat asiakkaiden arvoista ja asenteista

Vastuullisuus näkyy myös vuoden kuluttajatrendeissä. Kuluttajatrendit kuvaavat arvojen ja asenteiden muutosta ja auttavat ymmärtämään asiakkaiden odotuksia ja löytämään oikean kohderyhmän. Euromonitor Internationalin edustaja esitteli TOP10 globaalia kuluttajatrendiä, jotka muovaavat maailmaa vuonna 2023:

1. Authentic Automation -kuluttajat puhuvat mieluummin ihmisen kuin botin kanssa.
2. Budgeteers-kuluttajat ovat tarkkoja rahasta nykytilanteessa.
3. Control the Scroll -optimoivat ruutuaikansa tehokkaasti.
4. Eco Economic -kuluttajat ovat kustannus- ja ympäristötietoisia pyrkien vähentämään kulutusta ja suosimaan käytettyä tavaraa.

5. Game On -kuluttajat tykkäävät pelillistetyistä palveluista ja ostamisesta.
6. Here and Now -elämästä ja ilosta nauttivat kuluttajat elävät tässä hetkessä suunnittelematta isommalti huomista.
7. Revived Routines -kuluttajat palaavat koronaa edeltäneisiin rutiineihin elämässään.
8. She Rises -kuluttajat pitävät naisten oikeuksia tärkeinä.
9. The Thrivers -kuluttajat tietoisesti ponnistelevat vähemmän tehdäkseen parhaansa.
10. Young and Disrupted -kuluttajat edustavat Z-sukupolvea, joka ottaa ohjaket omiin käsiinsä ja haluaa brändeiltä relevanttia ja aitoa sisältöä.

Tämän vuoden katsauksessa näkyvät geopoliittinen tilanne, pandemia ja energiakriisi, jotka ovat vauhdittaneet edellisten vuosien muutosta. Esimerkiksi nuoret ovat elämyshakuisia, mutta samalla vastuullisia arvoiltaan. Heidän asenteensa säästämistä kohtaan ovat muuttuneet ja hintatietoisuus on riippuvainen tulotasosta.

Vastuullisuuden ulottuvuuksista sosiaalinen ja taloudellinen vastuu ovat yhtä tärkeitä kuin ympäristövastuu

Kokonaisuudessaan Matkamessut tarjosivat kattavasti oppeja ja oivalluksia vastuullisuudesta tulevaisuuden kilpailutekijänä. Vastuullisesti toimiva yritys on vetovoimainen työnantaja, arvostettu yhteistyökumppani, kiinnostava palveluntarjoaja ja tulevaisuuden suunnannäyttäjä.

Kestävän lähestymistavan omaksuminen nyt ja tulevaisuuteen orientoituminen tuovat myös etumatkaa muihin yrityksiin ja pienentävät riskejä – muutaman vuoden kuluttua vastuullisuus on jo arkipäivää yrityksissä ja vastuulliset toimintatavat on oltava hallussa. Vastuullisuus on usein edellytys kansainvälisten yhteistyökumppaneiden ja matkanjärjestäjien kanssa toimiessa. Yhä useammat kuluttajat arvostavat ja vaativat vastuullisuuden huomioimista, ja se voi avata uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Ympäristövastuulla ei voi enää erottautua, vaan on huomioitava myös sosiaalinen ja taloudellinen vastuu. Sosiaalisesta vastuusta voidaan nostaa esille matkailupalvelujen inklusiivisuus, joka tarkoittaa esimerkiksi esteettömyyttä ja yhdenvertaisuutta.

Taloudellisesta vastuun näkökulmasta voidaan esimerkiksi suosia paikallisia tuotteita ja palveluita sekä varmistaa hyödyn kohdentuminen alueelle.

Sertifikaatit ovat tärkeitä vastuullisuuden viestinnässä, sillä ne auttavat kuluttajaa tunnistamaan vastuullisen yrityksen. Ne myös tukevat vastuullisuuden jatkuvaa kehittämistä yrityksessä. Eri sertifikaateista on hyvä tunnistaa omalle yritykselle sopivin. Osa sertifikaateista soveltuu paremmin isoille yrityksille esimerkiksi hinnan tai niiden vaatiman työmäärän perusteella. Esimerkkejä pienemmille matkailupalveluja tarjoaville yrityksille sopivista sertifikaateista ovat Good Travel Seal ja Green Activities.

Vastuullisuustyössä liikkeelle voi lähteä tunnistamalla sidosryhmien odotuksia ja oman toiminnan vaikutuksia ympäristölle ja ihmisille. Näiden pohjalta asetetaan tavoitteita, otetaan määrätietoisesti askeleita niitä kohti ja seurataan tavoitteiden toteutumista. Kaikenkokoisilla teoilla, myös pienillä, on merkitystä.

Laura Hokkanen

projektipäällikkö

Oulun ammattikorkeakoulu, TKI-yksikkö/Liiketoiminnan kehitys

Päivi Aro

yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö

Minna Virkkula

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, TKI-yksikkö/Liiketoiminnan kehitys

Lähteet

[1] Messukeskus. 2023. Matkamessuille saavuttiin sankoin joukoin – varauksia tehtiin vilkkaasti. Hakupäivä 31.1.2023. <https://messukeskus.com/press-release/matkamessuille-saavuttiin-sankoin-joukoin-varauksia-tehtiin-vilkaasti/>

[2] Messukeskus. 2023. Ohjelma. Hakupäivä 19.1.2023. <https://matka.messukeskus.com/ohjelma/#programmeDay=36000000>

[3] Messukeskus. 2022. Helsingin Messukeskukselle kansainvälinen SHORE-turvallisuussertifikaatti ensimmäisenä tapahtumajärjestäjänä Suomessa. Hakupäivä 25.1.2023. <https://messukeskus.com/press-release/helsingin-messukeskukselle-kansainvalinen-shore-turvallisuussertifikaatti-ensimmaisena-tapahtumajarjestajana-suomessa/>

[4] Messukeskus. 2023. Matkamessujen vastuullisuuskilpailun voittaja on Saimaa Canoeing. Hakupäivä 31.1.2023. <https://messukeskus.com/press-release/matkamessujen-vastuullisuuskilpailun-voittaja-on-saimaa-canoeing/>

[5] Ab Kasnäsudden Oy. 2023. Yrityksen verkkosivut. Hakupäivä 31.1.2023. <https://www.kasnas.com/fi/>

[6] Hawkhill. 2023. Yrityksen verkkosivut. Hakupäivä 31.1.2023. <https://www.hawkhill.fi/>

[7] Ikaalisten matkatoimisto. 2023. Yrityksen verkkosivut. Hakupäivä 31.1.2023. <https://www.ikaalistenmatkatoimisto.fi>

[8] Bearhill husky. 2023. Yrityksen verkkosivut. Hakupäivä 31.1.2023. <https://bearhillhusky.com/>

[9] Saimaa Canoeing. 2023. Yrityksen verkkosivut. Hakupäivä 31.1.2023. <https://www.saimaacanoeing.fi/>

[10] Messukeskus. 2023. Matkamessujen vastuullisuuskilpailun voittaja on Saimaa Canoeing. Hakupäivä 31.1.2023. <https://messukeskus.com/press-release/matkamessujen-vastuullisuuskilpailun-voittaja-on-saimaa-canoeing/>

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 30/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Hokkanen Laura, Aro Päivi, Virkkula Minna

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023032332908>

Tiivistelmä: TUOKIO-hanke vieraili Matkamessuilla 2023 tavoitteenaan verkostoitua, tavata

asiantuntijoita, saada kouluttajakontakteja ja hankkia viimeisintä tietoa vastuullisuudesta ja alan trendeistä. Blogitekstissä tuodaan esiin kohokohtia Matkamessuilta: Vastuullisuuskilpailun finaali, vuoden 2023 merkittävimmät kuluttajatrendit ja keskeisiä havaintoja messujen puheenvuoroista ja tapaamisista. Vastuullisuus on kilpailuetu ja tulevaisuudessa matkailun ydintä. Ympäristövastuun lisäksi yrityksen on tarkasteltava sosiaalista ja taloudellista vastuuta. Etumatkaa saadakse liikkeelle on lähdeittävä nyt, ja kaikenkokoisilla teoilla on merkitystä.